

Janke Wikholms Krönika

April 2016



Äntligen, men det räcker inte!

Nu kommer AFS 2015:4 "Organisatorisk och social arbetsmiljö"!

Detta skrivs efter en underbar påskledighet med sol och skidåkning, dagen innan den nya föreskriften träder i kraft (31/3). Förväntningarna är höga eftersom den ersätter en mer än trettiosex år gammal "grön" (= rådgivande) AFS. Under denna tid har mer och mer av arbetsmiljöarbetet kommit att handla om den psykosociala arbetsmiljön. På Arbetsmiljöverkets hemsida finns en hel del information om varför man tagit fram en ny föreskrift. Många ute på "fältet" är undrande om hur den ska tillämpas i verkligheten. Jag var på ett välbesökt informationsmöte i Karlstad. Det var en del frågor från deltagarna. Men samtidigt kändes det som att oklarheterna är så stora att man inte riktigt visste vad man skulle fråga om. Riktigt nöjda blev man när man fick veta att det ska komma en vägledning!

Vi får nog acceptera att det inte är samma sak att skriva och tillämpa en föreskrift om "Organisatorisk och social arbetsmiljö", som t ex den om Ställningar (AFS 2013:4). I den senare finns det tydliga krav på skydds-räcken, höjder, avstånd och till och med hur många timmar man ska utbildas för att bli behörig. Det finns dessutom en sanktionsavgift kopplad till utbildningskravet.

Även den nya föreskriften betonar behovet av utbildning. Dock utan att "hota" med sanktionsavgifter. I motsats till en del remissinstanser tror jag att det var ett klokt val. Fast det hade säkert skapat mer uppdrag för utbildningsföretagen!

Egentligen är jag inte helt säker på att det går att lagstifta fram en bra psykosocial arbetsmiljö. Det handlar mer om synen på människan i arbetslivet. Vi måste alla bli övertygade om att vårt sätt att organisera arbetet idag kostar för mycket. Arbetslivet sliter helt enkelt ner för många människor. Men kostnaderna för detta hamnar inte "på rätt ställe".

På sextioalet övertygades svensk industri om att förebyggande maskinunderhåll var mer lönsamt än att reparera trasiga maskiner. En av de viktigaste "profeterna" för detta var den "ärkekonservativa" ASEA/SAF-chefen Curt Nicolin. Han insåg att dåligt underhållna maskiner kostar mer på grund av avbrott och slitage. När ska vi få samma insikt när det gäller "människounderhållet"?

Idag ser vi en tydlig tendens att sjukskrivningarna åter ökar och detta i en alarmrande takt. Den nya föreskriften kan inte klara detta problem ensamt! Dagens arbetsmiljö måste bli bättre och "människovänligare". Vi måste få empatiska och närvarande chefer. De anställda måste ges utvecklingsmöjligheter både på det personliga och yrkesmässiga planet. Vi måste skapa ett arbetsliv som är betydligt mer attraktivt än det vi har idag.

Egentligen borde det inte vara så svårt. Det handlar om att förverkliga det som i årtionden funnits i Arbetsmiljölagens andra kapitel: "Arbetsmiljön ska utvecklas i takt med den sociala och tekniska utvecklingen i samhället." Arbetsmiljön har definitivt blivit bättre. Men den kommer aldrig bli så bra att den blir "färdig"!

Jag brukar säga att det finns tre argument för att jobba med att utveckla arbetsmiljön; Juridiskt, ekonomiskt och moraliskt. Arbetsmiljöverket har nu tagit fram en bra föreskrift. Nu återstår att utveckla de ekonomiska och moraliska argumenten för att lyckas. Först då kommer sjukskrivningarna att minska!

*Arbetsmiljöhälsningar!
Janke Wikholm*

Skicka synpunkter på krönikan till info@jankewikholm.se
Läs flera krönikor på www.jankewikholm.se

JANKE
WIKHOLM